הא רבי יהודה דאמר שינוי אין קונה. הלכך מה טומיו לומלע שכך נותן לו למתנת מדעתי ומת הוא דפליעת: **מי** הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. מה נפרע דמהי טעמא מין קונה לא היה לך לגנות מדעתי ומת הוא דפליעת: **מי** הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. מה נפרע דמהי טעמא מין קונה

ליקח לו חטין ולקח מהם שעורין שעורין ולקח מהם חטין תניא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותני חדא א אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע אמר רבי יוחנן לא קשיא הא ר"מ והא רבי יהודה הא ר"מ דאמר שינוי קונה והא רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה מתקיף לה ר' אלעזר ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר"מ אלא במידי דחזי ליה לגופיה אבל לסחורה לא אמר אלא א"ר אלעזר הא והא ר' מאיר ולא קשיא כאן לאכילה כאן לסחורה ב מחכו עלה במערבא לר' יוחנן אליבא דר' יהודה וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות מתקיף לה רב שמואל בר ססרטי אי הכי אפילו חטין וחטין נמי לא אמר רבי אבהו שאני חטין וחטין דשליחותיה קא עביד וכי בעל הבית דמי תדע דתנן ג אחד המקדיש נכסיו ואחד המערין את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן ואמאי לימא הכא נמי מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה אלא לאו משום דאמרינן [דשליחותיה קא עביד וכיד אשתו דמי הכא נמי] שליחותיה קא עביד וכיד בעה"ב דמי א"ר אבא ד לא כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו מתקיף לה רבי זירא וכי דעתו של אדם על תפילין ה ותנן המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין א"ל אבי אין דעתו של אדם על תפילין המקדיש נכסיו סבר ו מצוה קא עבידנא ואין דעתו של אדם על כסות אשתו ובניו משום איבה מתקיף לה רב אושעיא והלא חייבי ערכין שנו כאן ז ותנן ח חייבי ערכין ממשכנין אותן וכי דעתו של אדם על עצמו למשכנו אלא אמר רבי אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו מעיקרא תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין אותו למכור ואם אמר לו על מנת כופין אותו למכור מאי קאמר אמר רב ששת ה"ק הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור ואם אמר על מנת כופין את ריש גלותא למכור אמר מר הלוקח שדה בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור מכלל דמקנא קניא ליה לימא פליגא דבני מערבא דאמרי וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית אי משום הא לא קשיא כגון דאודעיה לבעל שדה ואודעינהו לסהדי אלא אימא סיפא על מנת כופין אותו ריש גלותא למכור אמאי ולימא ריש גלותא לא יקרייכו בעינא ולא זילותייכו בעינא אלא אמר אביי ה"ק הלוקח שדה בשם חבירו ו (ריש גלותא) אין

מי הודיעו. למוכר המכור המטין שלוכך בעל המעות הן שיקנה לו דקתני הוסיפו למלע בשלמת לר' אלעזר דר"מ דאמר כל המע לא היה לך לגנות מדעתי ומת הוא ולפ"ש ליה נלו מעכה הוא ושלימותיה דבעל הבית קעביד וקני בעל מעות מחצית השכר אלא ר' יוחנן דאמר מעכה הוא ולפ"ש שלימות ומיהו שיעור לפ קני קשיא דממעך קבעי למקני הא לפ קנהו בעל מעות מעולם: **אין** לו. לגזבר לפ בכסות אשתו למשכנו בשביל הערך וכן לגבי מקדיש לפ הוו בכלל נכסים להקדישו: **לשמן.** לשמשו ובניו: **תדשים.** רבותא נקט: **מעלין לו תפילין.** ולוה המעות ויתן בשבילם להקדש: **מעלין.** שמין: **אמר ליה אביי אין.** ולפי דעתו של אדם על תפילין להקדישן דשכר הפי נמי מלוה קעבידנא דייסינא להקדש: **והלא חייבי ערכין שנו כאן.** לקתני המעריך את עצמו: **ממשכנין.** בעל כרחו לומלת לו מעות הוא: **הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא.** שאמר לו למוכר לעולך ריש גלותא מלי לוקחה ומכוון להטיל מימה שלא יפלו עליה עסיקין וכתב המוכר שטר המכירה בשם ריש גלותא: **אין כופין ריש גלותא.** למחר ולכתוב שטר מכירה שהוא מכרה ללוקח. ופה אומר לו לוקח למוכר על מנת שיכתוב לי ריש גלותא בשמו בשמי שטר אחר כופין ריש גלותא למוכר: **לא יקרייכו.** שעשיתם אותי רשם להטיל מימה: **ולא זילותייכו.** שאתם בזיים לעשות אותי למוכר שדות: **הכי קאמר הלוקח שדה בשם חבירו ריש גלותא:** אין

ליקח נכון חטין. למתלית שכך: [פא ר"מן]. קמייתא ר"מ [לשמר] שינוי קונה בתרייתא ר' יהודה [לשמר] שינוי אינו קונה ומיהו אם פחתו פחתו לו ללוו לעותיה שלריה: **גופיה.** שמר ללנוה ופפסל להשמש: **אבל לסחורה.** שכל מידי לשיכה רווחא ניחא ליה וכי טומיהו ללו שינוי הוא:

מי הודיעו. למוכר המטין שלוכך בעל המעות הן שיקנה לו דקתני הוסיפו למלע בשלמת לר' אלעזר דר"מ דאמר כל המע לא היה לך לגנות מדעתי ומת הוא ולפ"ש ליה נלו מעכה הוא ושלימותיה דבעל הבית קעביד וקני בעל מעות מחצית השכר אלא ר' יוחנן לשמר מעכה הוא ולפ"ש שלימות ומיהו שינוי לפ קני קשיא דממעך קבעי למקני הא לפ קנהו בעל מעות מעולם: **אין לו.** לגזבר לפ בכסות אשתו למשכנו בשביל הערך וכן לגבי מקדיש לפ הוו בכלל נכסים להקדישו: **לשמן.** לשמשו ובניו: **תדשים.** רבותא נקט: **מעלין לו תפילין.** ולוה המעות ויתן בשבילם להקדש: **מעלין.** שמין: **אמר ליה אביי אין.** ולפי דעתו של אדם על תפילין להקדישן דשכר הפי נמי מלוה קעבידנא דייסינא להקדש: **והלא חייבי ערכין שנו כאן.** לקתני המעריך את עצמו: **ממשכנין.** בעל כרחו לומלת לו מעות הוא: **הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא.** שאמר לו למוכר לעולך ריש גלותא מלי לוקחה ומכוון להטיל מימה שלא יפלו עליה עסיקין וכתב המוכר שטר המכירה בשם ריש גלותא: **אין כופין ריש גלותא.** למחר ולכתוב שטר מכירה שהוא מכרה ללוקח. ופה אומר לו לוקח למוכר על מנת שיכתוב לי ריש גלותא בשמו בשמי שטר אחר כופין ריש גלותא למוכר: **לא יקרייכו.** שעשיתם אותי רשם להטיל מימה: **ולא זילותייכו.** שאתם בזיים לעשות אותי למוכר שדות: **הכי קאמר הלוקח שדה בשם חבירו ריש גלותא:** אין

מה מועיל שאין דעתו עליהם מ"מ בע"כ נעבד מכל מה שיש לו אלא משום דאית ליה פירכא אחריתי לא חש למפרך:

כגון

צז א מיי' פ"ג מהלכות שלומין הלכה ה ופ"ה הלכה ב סמג עשין קעד טוש"ע מ"מ סי' קפג סעיף ה וסי' קנו סעיף יג וע"ש:

צח ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה יד סמג עשין קלג:

צט ג מיי' שם פ"ו הלכה ג סמג עשין קלג:

ק ד מיי' שם פ"ג הלכה יד:

קא ה מיי' פ"ב מהלכות שלומין הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קפד סעי' ב:

רבינו חננאל

ליקח לו חטין ולקח מהם שעורין שעורין ולקח מהם חטין תניא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותני חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע. אמר רבי יוחנן לא קשיא, הא ר"מ והא רבי יהודה. וכיון דקיימא לן הילכתא כר' יהודה דאמר במתני' (לעיל ק, ב) אם השבח יתר על היציאה כו', הנותן מעות לשלוחו לקנות לו דבר ידוע ושינה השליח, בין לאכילה בין לסחורה, אם פחתו פחתו לשליח ואם הותירו הותירו לאמצע, בעת שנתן לו המעות בתורת שותפות. אבל אם נתן לו המעות בתורת שלוחות, הכל לבעל המעות. כדגרסינן בפרק אלמנה ניזונית (כתובות עה. א) הלכה אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כאן שנה רבי הכל לבעל המעות. ואסקינן אמר רב פפא הילכתא דבר שיש לו קצבה חולקין, דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות. וכן הלכה. וכן פסק בפי"ח בהגזל קמא, דקיימא לן כר' יוסי דאמר הכל לבעל המעות, ואוקימנא בדבר שאין לו קצבה. ותנן ה[...] [ר'] מאיר מודה שהו[...] שני חטים וחטים דכיון [...] היתומים (ערכין כד. א) אחד המקדיש נכסיו ואחד המערין [עצמו] אין לו לא בכסות אנ[שתו ... ולא] בצבע שצבעו לשמן ה[כי נמי] לימא מי הודיעו לצבע שיקנה צבע לאש[תו ...] דשליחותה עביד וכיד[ה דאמי. ודהה רבה ומתקיף עילו]הי ... ר'] הושע[יה וה]לא חייבי ערכין שנו כאן דתנן אחד המקדיש ואחד [...] כול' [ותנן חייבי ערכין ממ]שכנין אותן וכי דעתו שלאדם למשכן להע... [...] הכי כל [ה]מקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסותן מעיקרא. וכיון דקיימא לן הלכתא כרבי יהודה דמתניתין דאמר אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את ההוצאה, ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח, ותנן נמי כל המשנה ידו על התחתונה, הנותן מעות לשלוחו לקנות לו דבר ידוע ושינה השליח, בין לאכילה בין לסחורה, אם פיחתו פיחתו לשליח, ואם הותירו הותירו לאמצע. בעת שנתן לו המעות בתורת שותפות, אבל אם נתן לו בתורת שליחות הכל לבעל המעות כדגרסינן בפרק אלמנה ניזונת מנכסי יתומים, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כאן שנה רבי הכל לבעל המעות. ואוקימנה בדבר שאין לו קצבה". אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין שמין לו לא **בכסות אשתו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן.** ופרכינן אמאי לימא מי הודיעו לצבע שיקנה צבע לאשה, אלא משום דשליחותא קא עביד כידה דמי. אמר ר' אבא לא כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו. מתקיף לה רב זעירא וכי דעתו של אדם על תפילין דתנן המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין. אמר ליה, אין קסבר מצוה קא עבידנא אבל בכסות אשתו ובניו לא, משום איבה. מתקיף לה ר' הושעיא, והלא חייבי ערכין שנו כאן ותנן חייבי ערכין ממשכנין אותן, וכי דעתו של אדם למשכנו. אלא אמר ר' אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמו שהקנה לאשתו ובניו כסותו מעיקרא. ופר"ח זע"ל דשנויא דר' אבא שיניא הוא. **תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין את המוכר למכור כו'.** [פ]ירי' במסקנה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גליון הש"ס

גמ' מחכו עלה במערבא. ביעה דף כו ע"ב שבועות דף כו ע"ב: **שם** לא כל המקדיש. עי' נדרים דף מג ע"ב:

מוסף רש"י

אחד המקדיש נכסיו כו'. והגזבר בא למכנו על עכו הקונה בפרסה, אין לו. לגזבר לא בכסות אשתו לפי שהן בכלל נכסים להקדש: **מעלין.** שמין: **אמר ליה אביי אין.** ולפי דעתו של אדם על תפילין להקדישן דשכר הפי נמי מלוה קעבידנא דייסינא להקדש: **והלא חייבי ערכין שנו כאן.** לקתני המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין. תפילין בכלל נכסיו ופוסה תוכן (ערכין כג:). כלומר לך תפילין הקדש ומעלין לו כדמים ופותן בשוויהן (רשב"ם ב"ב קנא.). **מצוה קא עבידנא.** דייסינא לנדק הבית, הלכך אלל נכסיו הוא דעמיד (ערכין כד:). **חייבי ערכין ממשכנין אותן.** גזבר נכנס לבתיהן ועוטל בעל כרחן (שם כג:) דסין ללוה לכפרה אמי משכי ליה (ערי' מ:).

ג) [סנהדרין יז: וש"נ], ב) בתוספות נד. ערכין כד., ג) ב"ב קנא. ערכין כג:, ד) [ערכין כד.], ה) שם כה. ועי' מ., ו) בתוס' ש"ס שינו,

אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור אמר מר הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי פשיטא מהו דתימא מצי א״ל מידע ידעת דאנא לנפשאי שקילנא ופנחיא בעלמא הוא דקבעינא וזוזי בכדי לא שדינא אלא אדעתא דכתב ליה שטרא אחרינא קא משמע לן דאמר ליה ענייניא עבדי לך בהדי ההוא דזבנת ליה בשמיה ויכתוב לך שטרא אחרינא ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור פשיטא [א]לא צריכא דאמר להו לסהדי קמיה דידיה חזו דשטרא אחרינא קא בעינא מהו דתימא מצי א״ל אמינא שטרא מהיאך דקא שקלת בשמיה קאמרת קא משמע לן דאמר ליה להכי טרחי ואמרי להו לעדים קמך דמינך הוא דקא בעינא רב כהנא יהב זוזא אכיתנא לסוף אייקר כיתנא זבניה מרוותיה דכיתנא אתא לקמיה דרב א״ל מה אעביד איזיל אישקיל זוזאי א״ל אי כי קא זבני אמרי האי כיתנא דכהנא הוא זיל שקול ואי לא לא תשקול כמאן כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות אטו מי יהיב רב כהנא ארבע ושקיל תמני כיתנא ממילא הוא דאייקר מיגזל גזלוה ותנן (א) כל הגזלנין משלמין כשעת הגזלה אמרי התם אמנה הואי ולא משכיה רב כהנא לכיתנא ורב לטעמיה [ב]דאמר רב [ב]עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בדמים:

מתני׳ [ג]הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו (א) למדי [ד]לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו [ה]אבל נותן לשליח בית דין [ו]ואם מת יחזיר ליורשיו [ז]נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש [ד]מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש מחל לו על זה ועל זה [ה]חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן [ח]אינו צריך לילך אחריו [ט]נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה פרוטה בקרן [י]צריך לילך אחריו [י]נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש הרי

רש״י

אין כופין את המוכר. לחזור ולכתוב שטר מכירה אחר ללוקח שהיה לו להתנות ולהודיעו כתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יבאו עסיקין אראה להם שהוא של ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יבאו היום או למחר יורשי ראש גולה לתובעה ממני: **ופנחיא בעלמא הוא דבעינא.** כלומר להצלה נתכוונתי. פנחיא לשון חוזק וחבירו בהאשה [שלום] ביבמות (דף קטו:) לפנחיא שבקיה גבי מלא כלי וכתוב עליו קו״ף קרבן מ״ם מעשר תי״ו תרומה: **ענייניא.** תנאי: **דאמר להו לוקח לסהדי קמי מוכר חזו כו׳.** ובהדי מוכר גופיה לא אתני: **אמינא שטרא אחרינא מהיאך כו׳.** אני הייתי סובר שאתה אומר לעדים בעינא דנכתוב לי שטרא אחרינא ריש גלותא: **זבניה מרוותא דכיתנא.** על מנת ליתן דמיהן שהן לוקחין לרב כהנא: **לא תשקול.** משום רבית: **כמאן כבני מערבא.** בתמיה. כלומר דאמרינן מי הודיען ללוקחין שיקנו מעותיהן לרב כהנא לפיכך לא זכה בהן: **אטו.** מאי איכפת לן בהקנאתן וכי רב כהנא עתיד ליטול מעות היה ויטול רבית שנתן לו ד׳ ויטול ח׳ והלא פשתנו היה נוטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ואלו שמכרוהו גזלוהו מיניה ומשלמים כל דמיו ביוקר כשעת הגזילה ובשעת הגזילה כבר הוקר: **אמנה הואי.** שנתן להם מעות באמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו דמים והתנו עמו כשער הזול ליתן לו כל השנה בשער זה דתנן (ב״מ דף עב:) יצא השער פוסקין אע״פ שאין לזה יש לזה: **ורב.** דאסר ליה למשקל זוזי: **לטעמיה דא״ר.** באיזהו נשך (ב״מ סג.) עושין אמנה ליתן מעות על השער של זול של עכשיו: **בפירות.** לקבל פירות בשער היוקר: **ואין עושין אמנה בדמים.** כשבא לשער היוקר לקבל פירותיו אסור ליתן לו מוכר דמים של עכשיו דמיחזי כרבית דיהיב ליה תרתי סלעים ושקיל ארבע: **מתני׳ ונשבע לו.** על שקר והודה: **יוליכנו אחריו אפילו למדי.** דאין לו כפרה עד שיחזיר לנגזל עצמו דכתיב לאשר הוא לו וגו׳ (ויקרא ה) וגבי נשבע לשקר כתיב: **לא יתן לא לבנו.** של נגזל להוליכו לנגזל שאם יאנסוהו חייב להחזיר דלא הוי השבה עד דמטי לידיה כדאמרן: **לשליח ב״ד.** תקנתא הוא דעבוד רבנן מפני תקנת השבים שלא נחייב לזה להוציא מנה בהוצאת הדרך: **ואם מת.** נגזל יחזיר גזלן ליורשיו דנגזל: **ולא נתן לו את החומש.** או שמחל לו נגזל על הקרן לאחר שהודה לו ולא מחל לו על החומש או שמחל לו על זה ועל זה כו׳: **נתן לו את הקרן.** לאחר שנשבע והודה ונתחייב קרן וחומש נשבע לו שבועה שניה על החומש שנתנו לו והודה: הרי

תוספות

[י]**כגון** דאודעינהו לדידיה ואודעינהו נמי לסהדי. תימה אם כן אמאי צריך לדחוק את ריש גלותא שיכתוב לו שטר יכתבו לו עדים כיון שיודעין שהוא קונה לעצמו וי״ל כגון דלא בעו עדים למיכתב ליה שטרא אחרינא: **יהב** זוזי אכיתנא. השתא ס״ד דאיירי דמשך נמי ופקדון בעלמא הוא דהוי גביה: **כמאן** כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין כו׳. כלומר ומשום הכי אי לאו דאודעיה ללוקח כי קמזבין דהאי כיתנא דכהנא הוא נמלא דכהנא לא קני להנהו מעות דאינהו לאו אדעתא דהכי יהבו ליה מעותיו ואי שקיל כהנא מידי דמרוותייהו ה״ל כאילו מדידהו יהבו ליה ומחזי כרבית: **התם** אמנה הוא. פי׳ בקונטרס שנתן להם המעות באמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו המעות וקשה דאם כן היכי מסיק רב לטעמיה והא בכה״ג אפילו רבי ינאי מודה דאסור לקבל המעות כיון שלא היה לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו דהא דאמר ר׳ ינאי מה לי הן מה לי דמיהן היינו דוקא כשיש לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו ורב אפילו בכה״ג אוסר לקבל מעות אלא פירות דוקא דהא בפרק איזהו נשך (ב״מ דף סג. ושם[ח]) מייתי דרבי ינאי אברייתא דרבי אושעיא דהיה נושה בחבירו מנה והלך על גורנו ואמר לו תן לי מעות שאני רוצה ליקח בהן חטין אמר ליה חטין יש לי כו׳ עד וכולן יש לו מותר אין לו אסור וקאמר התם ש״מ איתא לר׳ ינאי דאמר מה לי הן מה לי דמיהן משמע דר׳ ינאי דוקא כי יש לו מותר ובכה״ג פליג רב [א] ומיהו יש ליישב פי׳ הקונטרס דהתם דוקא דאיירי בהלואה לא שרי רבי ינאי אלא כשיש לו פירות דוקא אבל זביני אמר התם דפוסקין על שער שבשוק אפילו אין לו והיינו אמנה בפירות ומה שפירש בקונטרס [התם] דרבי ינאי מתיר דמיהן שאין מעות ממש [ב] אלא דוקא פירות [ג] דומיא דההיא דברייתא יין דמי חטים וכן יין דמי שמן שמן דמי יין דלא מחזי כרבית אבל מעות אסור אין נראה דהכא בשמעתין מוכח דאפילו זוזי מותר לקבל [ד] והלכה כרבי ינאי כדמוכח התם: **הגוזל** מחבירו שוה פרוטה ונשבע כו׳. כגון שנשבע מעלמו דאין ב״ד משביעין אלא בטענת שתי כסף והודאה שוה פרוטה ואפילו [ט]בשבועה עצמו מיחייב חומש כדמוכח בשילהי פירקין ובמס׳ שבועות (דף לו:) תנן נמי שבועת הפקדון נוהגת באנשים ונשים בפני ב״ד ושלא בפני ב״ד [מפי עצמו] א״נ איירי בטענו שתי כסף והודה לו שוה פרוטה[י]: **אבל** נותן לשליח ב״ד. פי׳ הקונטרס מפני תקנת השבים שלא נחייבנו להוציא מנה בהוצאת הדרך משמע מתוך פירושו דנותנו לשליח ב״ד והוא שומרו בידו עד שיבא הנגזל [ה] ואין נראה חדא דלישנא לא משמע הכי דאמאי נקט שליח ב״ד הל״ל אם יש ב״ד שם נותן לב״ד ועוד דאמר בגמ׳ (דף קד.) שליח ב״ד פסיקא ליה מילתא ל״ש עשאו נגזל ל״ש עשאו גזלן להוליך לנגזל [ו] ועוד אמאי קאמר בגמ׳ דלא מיתוקמא מתני׳ כר׳ טרפון והא בפרק המפקיד (ב״מ דף לז: ושם) פריך אמילתא דר׳ טרפון ושקלי ליה כולהו ואזלי ומשני תני ויניח וע״כ ביד בית דין קאמר כי הא דר׳ אלעזר בר צדוק דמסיק אליבא דר׳ טרפון ועוד בגמ׳ אמאי איצטריך לאתויי דרבי אלעזר ממתניתין ה״מ לאתויי ע״כ נראה דמתני׳ איירי לענין אחריות הדרך דמיפטר כשיתן לשליח ב״ד ויש לו [ז] כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הנגזל כיון שקבלו שליח ב״ד אבל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל [ח]: **ואם** מת יחזיר לבניו. נראה דאתא לאשמועינן דאפילו ליורשים יוליך למדי [ט] א״נ אתא למימר דאין חילוק בין שהנגזל קיים בין שהוא מת לענין קרן חומש ואם כי היכי דיש חילוק בגזלן בין הוא לבניו דבניו אין משלמין חומש על גזל אביהם קמ״ל דלענין נגזל אין חילוק [י]:

מנית

קב א מיי׳ פ״ב מהלכות שלוחין ושותפין הלכה ה סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ קפב סעיף ג:
קג ב טוש״ע י״ד סי׳ קעה סעיף ו:
קד ג מיי׳ פ״ז מהלכות גזילה הלכה ט סמג עשין עג טוש״ע ח״מ סי׳ שסז סעיף א:
קה ד ה מיי׳ שם הלכה י טוש״ע שם סעיף ב:
קו ו מיי׳ שם פ״ח הל״א טוש״ע שם סעיף ד:
קז ז ח מיי׳ שם פ״ז הל׳ יא סמג שם טוש״ע שם סעיף ג:
קח ט י מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ב:

רבינו חננאל

ראובן שקנה שדה משמעון וכתב שטר המקנה בשם לוי, אין כופין את שמעון לכתוב שטר מכירה אַחֵר בשם ר[או]ב[ן], דיאכול למימר ליה אפושי שטרי ע[לי]ן לא בעינא, זיל לגבי לוי דליכתוב לך. ואם אמ׳ ראובן לאותן הָעֵדִים בפני שמעון שבשטר מכירה אחר אני רוצה לכת[וב] בשמי, כופין את שמעון לכתוב לראובן שטר מכירה בשמו. **רב כהנא יהיב זוזי אכיתנא.** פיר׳, כמו שהיה שוה בו ביום ולא משך, ואחר כך הוקיר הפשתן ומכרוהו בעליו. ואמ׳ לו רב לרב כהנא, אם בעת שמכרו בעליו זה הפשתן אמרו פשתן זה הוא לכהנא, מותר לך [...] מכירה, ואם לאו אָסוּר [..., כבני מ]ערבא דאמ׳ מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות. ודאחי, לא רב [כהנ]א אמנה הוה ליה ורב לטעמיה דאמ׳ עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בד[מ]ים, וכבר פירשנוהו בפרק אי זה הוא נשך (ב״מ סג, א). וליתה להא דרב, דאמ׳ התם (ב״מ סה, ב) והלכתא כר׳ [י]נאי דאמ׳ מה לי הן מה לי דמי׳, פיר׳ כשם שמותר ליטול הפירות כך מותר ליטול דמיהן מה שהם שוים בע[ת המכירה]... **מתני׳ [הג]זול את חברו שוה פרוטה ונשבע לו, יוליכנו אחריו אף למדי ולא יתן לא לבנו ולא לשלוחו.**

א) [לעיל דף לג: לו: ב״מ מג. פסחים לג.], ב) ב״מ סג., ג) שם נה., ד) [לקמן קט.], ה) [עי׳ תוס׳ לקמן קד: ד״ה חוץ], ו) [ועי׳ לקמן קד: ד״ה דאמר], ז) [ד״ה דאמר], ח) [ג״ל בשבועת עצמו], ט) ונשבע על השקר כסף ואח״כ הודה על פרוטה יתר על הפרוטה שהודה כבר א״נ איירי שטענו ב׳ כסף והודה הכל וכפר פרוטה אחת ונשבע אח״כ על הפרוטה שכפר. העתק מתלמידי גרמאות.

הגהות הב״ח

(א) במשנה אחריו אפילו למדי:

מוסף רש״י

ופנחיא בעלמא. לשון שימור, כאדם שתולה ממונו באדם חשוב כדי שלא יגזלוהו סימנו (יבמות קטו:). עושין אמנה בפירות. נותנין מעות באמנה כשער של עכשיו שיולא בשוק על מנת לקבל פירות אפילו יוקירו תטין, ואין עושין אמנה בדמים. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו, דכיון דזוזי יהיב חזי שקיל מחזי כרביתא (ב״מ סג.). יוליכנו אחריו אפילו למדי. אם הודה לאחר שנשבע לשקר, דלא הויא ליה כפרה עד שיחזירנו לידו ממש ולא לשלוחו, לאשר אשם לו (ב״מ נה.). נתן לו את הקרן. לאחר שנשבע והודה ונתחייב קרן וחומש, ונשבע לו על החומש. שחור וכפר את החומש ואמר נתתיו לך ונשבע והודה (שם נד:).

מוסף תוס׳

א. אלא ודאי היה להם פשתן כשקבלו הדמים מרב כהנא. תו״ח סי׳ פח. ב. דהיינו זוזי. תו״ח שם. ג. אחריתי. תו״ח שם. ד. [דקאמר] רב לטעמיה דאמר אין עושין אמנה בדמים משמע דלרבי ינאי מותר למשקל זוזי. תוס׳ ב״מ סג ע״א ד״ה דאמר. ה. [בגמ׳] רב דקאמר בגמ׳ (בעמוד ב) תקנה גדולה התקינו. רי״פ. ו. משמע דתרוייהו שלוחים להוליך הממון ליד הנגזל. הרא״ש בשיטמ״ק. ז. להביא. רי״פ. ח. דהרי תקנת הגוזל מעיקרא תקנו שישכור הגזלן שליח להוליך הגזלה ליד הנגזל ויפטור מאחריות הדרך מפני תקנת השבים, שלא יהא נמנע שלוחו מפני אחריות הדרך, ומיד שימסרו לשליח יוכל להביא כפרתו כיון דאין אחריות הדרך עליו, ושוב תקנו היכא שהוצאה מרובה שיתנו ליד ב״ד כדי שלא ימנע הגזלן מלשוב מפני היציאה. הרא״ש בשיטמ״ק. ט. ואיצטריך לאשמעינן דאע״ג דכתיב לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו, לאו דוקא לו כלומר לנגזל עצמו אלא אפי׳ ליורשין, ואי אפשר לו להביא אשמו עד שיחזיר להם. רשב״א. י. שאם נשבע ואח״כ הודה ומת [נגזל], מחזיר קרן וחומש ליורשים. מאירי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אהרי זה משלם חומש על חומש עד שיתמעט הקרן משוה פרוטה בוכן בפקדון שנאמר 1(או) בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו 2או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר גהרי זה משלם קרן וחומש ואשם:

גמ' נשבע לו אין דלא נשבע לו לא מני לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא (א)דתניא גזל אחד מחמשה ואינו יודע (א) איזה מהן וכל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק דברי רבי טרפון ר"ע אומר הלא זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד [ואחד] מני אי ר"ט אע"ג דאישתבע אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק אי רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא היא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי טעמא דאמר קרא 3לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג דאישתבע עבוד רבנן תקנתא דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר (ט) ותקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזליה דקא מהדר ליה ממונא למריה (ב) גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן תקנתא מתיב רב הונא בר יהודה (ג)א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח זשמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק על מה נחלקו שגזל אחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דאישתבע חמה לי לקח מה לי גזל ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו טאין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא (ג)כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בבא ורבי יהודה ברבי אילעאי חסידים דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי עקיבא (ד)(דאמר) יאע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סגיא דלא הודה מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא (ה)מודה רבי טרפון כבאומר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם נותן לזה מנה ולזה מנה שכבר

מניח גזילה ביניהם ומסתלק. בפרק המפקיד (ב"מ לז:) מוקי לה דלאו דוקא ביניהם דשקלי להו כולהו ואזלי אלא יניח [א] עד שיתברר הדבר מי הם הבעלים: **דברי** רבי טרפון. [ב] ואפילו לרב הונא ולרב יהודה דאמרי בהגוזל בתרא (לקמן דף קיח.) גבי מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב דשמא ובריא ברי עדיף ומפקינן ממונא הכא מודו דאין צריך לשלם לכל אחד דהא לדידיה נמי ברי שארבעה משקרין שבודאי לא גזל אלא האחד הלכך ברי דידהו לא חשיב לגבי שמא דידיה לאפוקי ממונא ואפילו רב נחמן ורבי יוחנן דאמרי התם פטור דלאו ברי עדיף אלא מוקמינן ממונא בחזקת מריה מצו סברי הכא אפילו כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה מודה דאית ליה לשלומי אבל התם לא מודי מידי [ג]: **לעולם** ר"ע. משום הכי מוקי פלוגתייהו בנשבע וכר"ע ולא מוקי לה בשלא נשבע ותיתי כר' טרפון [ד] משום דבכל דוכתא מהדרי לאוקמי מתני' כר' עקיבא כדאשכחן בסוף השוכר את האומנין (ב"מ דף פב.) דפריך אי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא [ה]:

ו) **ורבי** טרפון אע"ג דנשבע עבוד רבנן תקנתא כו'. תימה דמשמע הא אין הוצאת הדרך יתירה מוליכה אחריו למדי ואמאי והאמר ר' טרפון מניח גזילה ביניהם ומסתלק וכ"ת ה' בני אדם היינו הוצאה מרובה על הקרן הא בשנים נמי קתני לקמן בברייתא דחסיד ושמא הסתא אכתי לא שמיע ליה ומיהו תימה כיון דמודה ר"א היכא דאין הוצאה יתירה אמאי קאמר ר"ע היא כר' טרפון נמי אתיא דאפילו למאן דמוקי לה כר"ע לא מיתוקמא מתניתין אלא באין הוצאה יתירה וי"ל דמתני' איירי אפילו בהוצאה יתירה שצריך להוליך עד מדי כשאינו מוצא ב"ד עד מדי אע"ג דלא שכיח ולא נקט מתניתין מדי אלא לפרושי דאפילו בהוצאה יתירה איירי וצריך להוליך עד מדי או עד מקום ב"ד אם יש קרוב יותר אע"ג דהוצאה יתירה עד שם ומש"ה מתוקמא כר"ע ולא כר' טרפון דלר' טרפון אפילו כי אין מוצא ב"ד לעולם אין צריך לעשות הוצאה יתירה על הקרן אלא מניח בידו עד שמוצא ב"ד במקום קרוב וא"ת מנלן דס"ל הכי לרבי טרפון דלמא כשאין ב"ד מודה וי"ל דסברא הוא דאי הוה מצריך הולכה למדי כשאין ב"ד כ"ש בגזל אחד מחמשה דלא הוי סגי במסירה לב"ד כיון דלא הדר ממונא למריה אלא עד שישלם לכל אחד ואחד והוה מצי ר"א בן צדוק לאשמועינן רבותא שאם הוצאה יתירה עד ב"ד דמניח בידו אלא אתא לאשמועינן כשב"ד קרוב טוב יותר להניח בידם ועוד י"ל דודאי מדלא תני תקנתא במתני' שמע מינה דליכא תקנתא כלל בנשבע הלכך דוקא מוקי לה כר"ע ולא כר' טרפון דאית ליה תקנתא ור"ע לית ליה תקנתא אפילו בגזל מאחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע כו' לדבריו דר' טרפון קאמר כלומר לדידי לית ליה תקנתא כלל בנשבע אלא אפילו לדידך דאית לך דרבי אלעזר בר' צדוק אפילו בנשבע אכתי איכא למימר הני מילי היכא דידע למאן גזל: **כל** היכא דנשבע לא סגי דלאו הודה. וכיון שהודה מסתמא בא לצאת ידי שמים כיון שלא תבעוהו וה"נ צריך להוליכו למדי כי היכי דצריך ליתן מנה לכל אחד ואחד: שכבר

הרי זה משלם חומש על חומש. חומשו של חומש דחומש ראשון נעשה קרן: **עד שיתמעט כו'.** שאם חזר ונתן לו חומש ראשון ונשבע על השני והודה משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן לעולם עד שיתמעט הקרן של חומש שלא יכפור לו שוה פרוטה: **או עשק את עמיתו.** שכר שכיר: **תשומת יד.** הלואה: **גמ' לא נשבע.** לא בעי להוליך אחריו עד דמטי לידיה: **עד שישלם לכל אחד.** דהשבה לידיה בעינן ולא סגי במניח לפניו לומר מי שהוא שלו יטלנה: **מניח גזילה.** ולא בעי לאמטויי לידיה וסגי במניח לפניו שהרי הבעלים שם הוא: **לעולם רבי עקיבא.** כר"ע מעיקרא מהדרינן לאוקמי משום דכולהו תנאי סתימתאה אליבא דר"ע סתם כדאמר באלו הן הנחנקין (סנהדרין דף פו.): **עבוד רבנן תקנתא.** תקנת השבים. והכא דמספקא ליה תסגי להו במניח כדתניא עבוד תקנות גבי גוזל ונשבע והודה ואין הנגזל כאן דאע"פ דכתיב לאשר הוא לו תקון רבנן דנתביה לשליח בית דין ויהא תחת ידם עד שיבא נגזל ויטלנו: **דקא מהדר ממונא למריה.** לאחר זמן יחזירנו בית דין: **לא נחלקו על שלקח.** דכיון דליכא איסורא סגי ליה בהכי דלא כתיב לאשר הוא לו אלא במקום שחטא דבעי כפרה: **מה לי לוקח כו'.** הרי נשבע לשקר ואשבועת שקר כתיב לאשר הוא לו בין אגזל בין אתשומת יד דבהיתר אתא לידיה: תנא דחסיד אחד פליג אדר' שמעון בן אלעזר: **רבי טרפון היא.** מתני' דקתני נשבע דאי ר"ע אפילו לא נשבע נמי: **ור' טרפון מכדי כו'.** אמתניתין פריך דאמר נשבע אין לא נשבע לא ואוקימנא כר' טרפון: **לא סגיא דלא הודה.** דכפרה והשבון דקרא אהודה כתיב דכתיב בגזל הגר והתודו את חטאתם וגו' (במדבר ה): שכבר

עין משפט נר מצוה

קט א מיי' פ"ז מהל' גזילה הלכה יב סמג עשין עג:
קי ב מיי' שם הלכה יג סמג שם:
קיא ג מיי' שם הלכה א ב ופרק א מהלכות שבועות הלכה ח ט סמג לאוין רמ:
קיב ד מיי' פ"ז מהל' גזילה הלכה ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסז סעיף א:
קיג ה מיי' שם פ"ד הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסה סעיף א:
קיד ו מיי' שם פ"ז הלכה י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שסז סעיף ב:
קטו ז מיי' פ"כ מהלכות מכירה הלכה ב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף ב:
קטז ח מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ג:
קיז ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
קיח י מיי' פ"ד מהל' גזילה הלכה ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסה סעיף א:
קיט כ מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ב:

מוסף רש"י

הרי זה משלם חומש על חומש. הרי זה מוסיף חומש על חומש שכפר. וכן אם חזר ונתן לו חומש ראשון שנשבע עליו וחזר וכפר ונשבע על חומש שני והודה, מוסיף חומש על חומש שני וכן לעולם, עד שיתמעט הקרן משוה פרוטה. חומש שהוא מחוייב כבר וחזר וכופרו קרוי קרן, עד שתהא כפירת שבועתו בפחות משוה פרוטה (ב"מ נד:).

רבינו חננאל

דיקינן מתניתין דקא תאני ונשבע דוקא נישבע הוא דבאעי לאמטויי בתריה אפילו למדי אבל לא נשבע, לָא. מני מתניתין לא רבי טרפון ולא ר' עקיבא דתנן בפרק האשה שהלכה היא [ובע]לָה (יבמות קיח, ב)... [ביו]ם אשמ[תו]. ... דתניא אמ' ר' אלע[זר] ... [א]מ' ר' שמע' בן אלעזר לא נחלקו ר' ט[רפון ור'] עקיבא על שלקח אחד] מחמשה ואינו יודע [מאיזה] מהן לקח, ואי סלקא דעתא בשנשבע על שקר מה [לי גזל מה לי לקח, כשנ]שבע נעשה עליו כגזלן. ועוד מעשה בחסיד אחד שלקח מקח משני בני [אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח וב]א לפני ר' טרפון וכול'. ונדחית ולא ק[ש]ה, מתניתין כר' עקיב' [...]ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע, דבעינן ל.......

מסורת הש"ס

א) יבמות קיח: ב"מ לז. [וע"ל דתנן], ב) יבמות קיח: [תוספתא דיבמות פי"ד], ג) [תמורה טו:], ד) רש"ל מ"ז, ה) ב"מ לז:, ו) [עיין במפרשי ש"ס מה שכתבו בדיבור זה],

תורה אור השלם

1. נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה מַעַל בַּייָ וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ: ויקרא ה כא
2. אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֶשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר עַל אַחַת מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטֹא בָהֵנָּה: ויקרא ה כב
3. אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִשָּׁבַע עָלָיו לַשֶּׁקֶר וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשִׁתָיו יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ: ויקרא ה כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואינו יודע מאיזה וכו' לא זו הדרך: (ב) שם ממונא למריה אבל גזל:

גליון הש"ס

גמ' תקנה גדולה התקינו. עי' שבועות ד' מה ע"א תוס' ד"ה גדולות:

מוסף תוס'

א. ביד ב"ד. רשב"א. עי' תוס' ע"א ד"ה אבל ורש"י ב"מ לז ע"ב ד"ה אמר רב ספרא. ב. לא שייך הך פלוגתא לפלוגתא דרבי יוחנן ורב הונא בברי ושמא. תוס' ב"מ לז ע"א ד"ה גזל. ג. שאינו יודע שהוא חייב כלל. תוס' ב"מ שם. T. [ד]במתניתין דאיירי בנשבע מודה דיוליכנו אחריו. ר"פ. ה. ואנן קיימא לן במסכת סנהדרין (פו ע"א) בכולהו סתמי סתם משנה ר"מ סתם ספרא ר' יהודה סתם ספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר"ע. רש"י ב"מ פב ע"א, ועי' רש"י כאן.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שכבר הודה מפי עצמו. מהאי לישנא דייק בהמפקיד (ב"מ דף נ"ז:) וגם מתחת פיכחא מחריחי מוקי לה בבא בגלגל ילפת ילפת ידי שמיס ומיהא ס"ב הסוח מעשה בחסיד אחד אחמי אמר ליה רבי טרפון הגח דמי מקחך בישיסה הא כיון דאיכא סהדי סוה מסמסת היה בא ילפת ילפת ידי שמיס וי"ל לכתחילה כח עמו לדין סם סוה מייב מן הדין[א] ושוב מה שעשה עשה ס"ב ילפינו ילפת ילפת ידי שמיס אין מייב לר' טרפון אלא משום גזל אבל בפקדון ומקח דלא עשה מיסורא לא וכן משמע בהמפקיד (שם דף נ"ז: ושם[ב]) דכי רמי התם גזל גזול ומשני הכא בגזל ילפת ילפת ידי שמיס ולעיל מיירי כי רמי פקדון אפקדון לא בעי לשנויי הכי ואין להאריך כאן בסוגיא דהתם. **אמר רבא שאני מתני' כו'.** לפי הספריס דל"ג דלא משמע דאתא לאתויי פירכא דפרכינן לר' טרפון ולעולם רבי טרפון היא וקאמר כיון דאוזיי ליה כמ"ד יהא בידך דמי ס"כ מסתמא מיירי כשהודה בפניו דאס לא כן אמאי הוי כמ"ד יהא בידך וכיון דבהודאה (ג) מיירי מתניתין אבתי תקשה אמאי לא מוקי מתני' נמי כר"ע ומע"ג דקתני ר"ע אפילו היכא דלא נשבע ה"מ דלא ממונא אבל בממנו היכא דאיכא סהדי לא בפניו הדר ממונא למריה דכיון דהודה לו בפניו מה לי תופס גילו מ"ל נתן ביד ב"ד הלכך לא יקנוס ר"ע ו"ל דקסבר גמרא היה כיון דקנים ר"ע בכל מקום קנים כיון דעבד אינסורא ולא יחלק ומיהו אין נראה למיירי הכא בשהודה בפניו דל"ס אפילו נשבע נמי אין לריך להולילו אחריו למדי ויכול להביא כפרה לכיון דהודה לו בפניו והניחו בידו והלך הרי הוא כהפקידו בידו ואחאי יהא לריך להולילו אחריו אלא ודאי מיירי כשהודה שלא בפניו אלא בפני עדים והשתא ס"ב דלא מחוקמת מתני' כר"ע דלא מהדר ממונא למריה כיון דלא נתן ביד ב"ד[ב] ולפי מה שפי' בקונטרס אלא אחר רבא ס"ב דרבא לא סגיא עד דקאמר ליה ליידיה. לא [נשבע הוי בקדון גבי]ה עד דאתי ושקיל ליה [...] לשל]וחו איתמר שליח שע]שאו בעדים רב [חסדא אמר הוי שליח.] ובשליח שעשאו בעדים הלכתא כרב חסדא. אמר רב יהודה אמר שמואל

קכ א מיי' פ"ו מהל' גזילה הלכה ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שמז סעיף ו:

קבא ב מיי' שם הלכה י ופ"ג מהלכות שלומין ושותפין הלכה ה סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' שמז סעיף ג ופעיף ג ופ' קבל סעיף ג ועיש"ב:

קבב ג מיי' פ"ג מהל' שלוחין הלכה ו סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' שמז סעיף ה:

קבג ד (מיי' שם) טור ש"ע ח"מ סי' קכו סעיף ב:

מוסף רש"י

ושילחה ביד בנו. המשלח שלחה לו בשולח ביד בנו של משלח (ב"ב צח:). פטור. שם מתה בדרך. פליגי בה רבה וכב מסתפ, דב מסתי מתרץ לה להאי שלומו דשולח דמתני' בשכירו ולקיטו שדר בעיניה, אבל אין עושים שלוחו עושה שלוחו ומייב השולח בשומרין, משמתרו לו, רבה אומר אפילו עשאו שליח בעדים לאו שליח הוא להתחייב ע"י שומרים מהשמרת הוא בעיני שליח עושה שליח כדתנן (שם). לא יתן לא לבנו. אל נגזל לחולילו לנגזל, שאם יאנסוהו מייב להחזיר, דלא הוי כהודה על המטי ליידיה (לעיל קג.).

רבינו חננאל

פריק רבא ... ...[ר' ע]קיבה היכא דלא ידע ממאן גזל, אבל מתניתין [דיד]ע ליה לנגזל [שני, דכיון ... ואורי]ך ליה כמאן דאמ' ליה יהא בידך דאמי. נשבע, אף על גב דאמ' ליה יהא לי בידך... [כיון דבעי כפ]רה לא סגיא עד דקמטי ליה ליידיה. לא [נשבע הוי בקדון גבי]ה עד דאתי ושקיל ליה [...] לשל]וחו איתמר שליח שע]שאו בעדים רב [חסדא אמר הוי שליח.] ובשליח שעשאו בעדים הלכתא כרב חסדא. אמר רב יהודה אמר שמואל

הגהות הב"ח

(א) גמ' לפלוג וליתני בדיעיד בד"א בשליח שלא עשאו בעדים אבל שליח שעשאו בעדים: (ב) רש"י ד"ה מגח ידעינן וכו' שלומו הס"ד ותמ"ל מ"ש שכירו נשכר וכו' ונשבע לקיטו שלקטו וכו' לשון מורי לישנא אחרינא כ"ל: (ג) תוס' ד"ה מאי לאמר וכו' וכיון דבהודאה בפניו מיירי: (ד) בא"ד לא נח נפרק פילכא דפרכי' לר"ט ולא גמרינן מיניה כי רמי פקדון לפקדון לא בעי לשנויי הכי ואין להאריך כאן בסוגיא דהתם: **אמר רבא שאני מתני' כו'.** לפי הספריס דל"ג דלא משמע דאתא לאתויי פירכא דפרכינן לר' טרפון ולעולם רבי טרפון היא וקאמר כיון דאוזיי ליה כמ"ד יהא בידך דמי ס"כ מסתמא מיירי כשהודה בפניו דאס לא כן אמאי הוי כמ"ד יהא בידך וכיון דבהודאה (ג) מיירי מתניתין אבתי תקשה אמאי לא מוקי מתני' נמי כר"ע ומע"ג דקתני ר"ע אפילו היכא דלא נשבע ה"מ דלא ממונא אבל בממנו היכא דאיכא סהדי לא בפניו הדר ממונא למריה כיון דהודה לו בפניו מה לי תופס גילו מ"ל נתן ביד ב"ד הלכך לא יקנוס ר"ע ו"ל דקסבר גמרא היה כיון דקנים ר"ע בכל מקום קנים כיון דעבד אינסורא ולא יחלק ומיהו אין נראה למיירי הכא בשהודה בפניו דל"ס אפילו נשבע נמי אין לריך להולילו אחריו למדי ויכול להביא כפרה לכיון דהודה לו בפניו והניחו בידו והלך הרי הוא כהפקידו בידו ואחאי יהא לריך להולילו אחריו אלא ודאי מיירי כשהודה שלא בפניו אלא בפני עדים והשתא ס"ב דלא מחוקמת מתני' כר"ע דלא מהדר ממונא למריה כיון דלא נתן ביד ב"ד[ב] ולפי מה שפי' בקונטרס אלא אחר רבא ס"ב דרבא לא סגיא עד דקאמר ליה ליידיה. לא [נשבע הוי בקדון גבי]ה עד דאתי ושקיל ליה [...] לשל]וחו איתמר שליח שע]שאו בעדים רב [חסדא אמר הוי שליח.] ובשליח שעשאו בעדים הלכתא כרב חסדא. אמר רב יהודה אמר שמואל

שכבר הודה מפי עצמו אלא אמר רבא שאני מתני' דכיון דידע למאן גזליה ואודי ליה כיון דאפשר לאהדורי ממונא למריה הוה ליה כמאן דאמר ליה יהיו לי בידך הלכך נשבע אע"ג דקאמר ליה יהיו לי בידך כיון דבעי כפרה לא סגי עד דמטי לידיה [א]הא לא אישתבע הוי גביה פקדון עד דאתי ושקיל ליה: לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו: איתמר שליח שעשאו בעדים רב חסדא אמר [ב]הוי שליח רבה אמר לא הוי שליח רב חסדא אמר הוי שליח להכי טרחי ואוקמוה בעדים דליקו ברשותיה רבה אמר לא הוי שליח ה"ק איניש מהימנא הוא אי סמכת סמוך אי בעית לשדוריה בידיה שדר בידיה תנן [ג]השואל את הפרה ושילחה ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של שואל ומתה פטור האי שלוחו היכי דמי אי דלא עשה בעדים מנא ידעינן אלא דעשה בעדים וקתני דפטור קשיא לרב חסדא כדאמר רב חסדא בשכירו ולקיטו הכא נמי בשכירו ולקיטו תנן [ד]לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו האי שלוחו היכי דמי אי דלא עשאו בעדים מנא ידעינן אלא לאו דעשאו בעדים תרגמא רב חסדא בשכירו ולקיטו אבל שליח שעשאו בעדים מאי הכי נמי דהוי שליח אדתני סיפא אבל נותן הוא לשליח בית דין לפלוג וליתני בדידיה [ה] שליח שעשאו בעדים הכי נמי דהוי שליח אמרי לא פסיקא ליה שליח ב"ד לא שנא עשאו נגזל ולא שנא עשאו גזלן הוי שליח פסיקא ליה שליח שעשאו בעדים דכי עשאו נגזל הוא דהוי שליח עשאו גזלן לא הוי שליח לא פסיקא ליה ולאפוקי מהאי תנא דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שליח בית דין שעשאו נגזל ולא עשאו גזלן או עשאו גזלן ושלח הלה ונטל את שלו מידו פטור רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו שליח שעשאו בעדים הוי שליח וא"ת משנתנו [ו]בממציא לו שליח דאמר ליה אית לי זוזי גבי פלניא ולא קא משדר להו איתחזי ליה דלמא איניש הוא דלא משכח לשדוריה ליה א"נ כדרב חסדא בשכירו ולקיטו א"ר יהודה אמר שמואל אין

חומר שלח לי על ידו [ז] פשיטא דהוי שליח [ח] דהא תנן בהשואל (ב"מ דף נ"ח: ושם) אמר ליה השואל שלח לי ביד בני ביד עבדי ביד שלומי או ביד נגך או ביד עבדך או ביד שלוחך ושלחה מייב ומ"ל ס"ל כפניו שלח ומ"ל אמר ליה שלח [ה] [ט]ומיהו לקמן לא משמע הכי דבעי לשמואל[ז] מאי מקמיס הוס"ל שלח לי ע"י זה דאז הוי שליח לכך ס"ל דבכל ענין שלח בפניו לא הוי שליח עד שיאמר לו בפניו שלח לי על ידו כהיא דהשואל לפייני בפניו וכן מוכיח מתוך הקונטרס: **רבה אמר [י] הוי שליח.** יש מקשים דרבה מדרבה דהכא קאמר רבה לגלן הוי שליח ובפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פז:) אמרינן רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הכא בחנוני מוכר לגוחית שפקינן ושזקד ר' יהודה לטעמיה דאמר שדריה הכי לרבה גלינהו לר' יהודה הוי שליח וי"ל דשאני התם דכיון שנתן לו פונדיון ופוה לו להביא בשיכר שמן הוי כאילו אמר ליה שלח לי על ידו ופטור ולפי מה שפירשתי דדוקא שאמר ליה בפניו אית לן למימר דכיון דנתן הפונדיון הוי כאילו אמר ליה בפניו שלח הלכך אמר לר' יהודה לאתויי שדריה. **הכי [י] א]יניש מהימנא הוא.** תימה אמאי מייב הוא דהא מן הדין בחריות חונם הדרך והא מין יכול לומר אין רלוני שיהא פקדוני ביד אחר כיון דחפיף ליה בחיניס מהימנא[ז] וי"ל דנהרה לפלילו הוא עלמו הביאו בדרך ונתנם מייב דפשיטא הוא עושה שמוליכו בדרך במקום פלוני אית בו סכנה ובע"כ מייב לשמור עד שיחזירנו או ביטול במקום שהפקידו אלמו כלאמרינן לקמן (קף קיח.) (ו) בהמפקיד אלל אחרינו ביטול לא יחזיר לו במדבר משמע דבעל כרחו מייב לשמור עד שיחזירנו ביטול במקום שהפקידו ואלו כל כמיניה להחזיר לו במדבר במקום סכנה:

אי דלא עשאו בעדים מנא ידעינן. כלומר היכי מסר לו משמלי כיון דלא ידע לי אלא שליח של השואל הוא: **בשכירו** ולקיטו. תימה אמאי לא אמר רב חסדא נמי דאמר ועוד תימה אמאי לא פריך ליה מעיקרא ממתני' והדר הוה ליה למפרך מהיכא לפי השואל: מין

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות